

*Манжос Олексій,
старший викладач кафедри бойового та
логістичного забезпечення,
Київський інститут Національної гвардії України*

*Гончаренко Олександр,
доктор філософії з біології,
інструктор (з радіаційного, хімічного, біологічного захисту)
навчально-допоміжного складу,
Київський інститут Національної гвардії України*

2-ХЛОРБЕНЗИЛІДЕНМАЛОНОНІТРИЛ (CS) ЯК ЗАСІБ ВЕДЕННЯ ВІЙНИ

Неспровокована збройна агресія росії проти України спричинила наймасштабнішу гуманітарну кризу в Європі з часів Другої світової війни. Одним із найтривожніших проявів цієї агресії є систематичне застосування хімічної зброї, що є грубим порушенням норм міжнародного права.

Станом на 1 квітня 2025 року зафіксовано 7730 випадків застосування хімічної зброї з боку збройних сил країни-агресора. Армія рф регулярно використовує спеціальні боєприпаси з хімічними агентами, зокрема гранати К-51 і РГ-ВО, а також снаряди з невстановленими речовинами, токсикологічні властивості яких потребують детального вивчення. Згідно з вербальною нотою № 26/2024, поширеною Німеччиною від імені 12 держав-учасниць Конвенції про заборону розробки, виробництва, накопичення і застосування хімічної зброї та про її знищення (далі - Конвенція), підтверджено факт використання російською армією агентів контролю за масовими заворушеннями як засобу ведення війни, що є порушенням статті I пункту 5 Конвенції. У звіті Організації із заборони хімічної зброї від 14 лютого 2025 року задокументовано три інциденти із застосуванням 2-хлорбензиліденмалононітрилу (далі - CS) в районі бойових дій у Дніпропетровській області. Ці факти свідчать про цілеспрямоване порушення міжнародного права та створюють серйозну загрозу як для українських військових, так і для цивільного населення. У зв'язку з підтвердженими випадками бойового застосування CS, метою дослідження є аналіз історичного досвіду застосування CS у військових конфліктах, зокрема під час в'єтнамської та ірано-іракської війн, та оцінка сучасного використання цієї речовини збройними силами рф як засобу ведення війни проти України з погляду міжнародного гуманітарного права.

Військове застосування CS. Сльозогінний агент CS активно використовувався армією США під час в'єтнамської війни (1955–1975). Однією з тактик було вимушене витіснення військ супротивника з бункерів та підземних тунелів шляхом розпилення CS-аерозолі з гелікоптерів перед нанесенням авіаударів. Загалом, у межах конфлікту було застосовано понад 6800 тонн CS, що дозволяло досягати значного охоплення територій бойових дій.

У 1980-х роках під час ірано-іракської війни війська Саддама Хусейна застосовували CS для дезорганізації іранських військових операцій. Іран, у відповідь, також використовував CS у значно менших обсягах. Ці випадки продемонстрували ефективність CS-газу у досягненні тактичних переваг, водночас ставши передвісником ескалації до більш смертоносних хімічних засобів.

Використання CS у бойових умовах порушує як Женевський протокол 1925 року, так і Конвенцію 1993 року, яка прямо забороняє застосування засобів контролю за масовими заворушеннями як методу ведення війни. Попри це, держави-агресори, зокрема сучасна росія, продовжують цілеспрямовано порушувати ці норми.

Висновки.

Факти бойового застосування CS свідчать про ігнорування основоположних принципів міжнародного гуманітарного права. Систематичне використання цього агента росією в Україні несе не лише безпосередню загрозу здоров'ю та життю людей, але й створює небезпечний прецедент нормалізації хімічного терору у збройних конфліктах XXI століття. Це вимагає рішучої реакції міжнародної спільноти, зокрема посилення механізмів розслідування та притягнення до відповідальності за воєнні злочини.

Мовчан Анатолій,

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри оперативної-розшукової діяльності,
Львівський державний університет внутрішніх справ,*

Шевченко Софія,

*курсант 3-го курсу факультету № 1,
Львівський державний університет внутрішніх справ*

ПРОБЛЕМИ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДРОЗДІЛІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ В УМОВАХ АКТИВНИХ БОЙОВИХ ДІЙ

З початком повномасштабної агресії російської федерації проти України перед Збройними Силами постала гостра потреба в оперативному нарощуванні особового складу, техніки та озброєння у визначених районах і в чітко встановлені терміни. Бойовий досвід українських військових формувань у протидії широкомасштабному вторгненню підкреслює вирішальну роль ефективної логістики в оперативному забезпеченні підрозділів усім необхідним під час активних бойових дій. Тож безперечно, в умовах війни одним із ключових чинників успішного виконання тактичних і стратегічних завдань є саме логістичне забезпечення підрозділів сектору безпеки й оборони України.

У наказі Міністерства оборони України від 11.10.2016 № 522 термін «логістичне забезпечення» визначається як комплекс взаємопов'язаних дій,